
Конференция на министрите по въпросите на медиите и информационното общество, организирана от Съвета на Европа на 7 и 8 ноември 2013 г. в Белград, Сърбия

Министрите на държавите участници в министерската конференция на Съвета на Европа, посветена на медиите и информационното общество, състояла се в Белград, Сърбия, на 7 и 8 ноември 2013 г., приемат следната резолюция:

» Ние сме ужасени от факта, че журналистите в различни части на Европа все повече са подлагани на заплахи, чрез физически или други форми на сплашване, лишавани са от свободата си или дори са убивани заради разследванията, които извършват или мненията и отразяването, които предлагат, в много случаи, без да се полагат достатъчно усилия от съответните държавни органи да изправят извършителите пред съда.

» По подобен начин Съветът за човешките права обяви на 20 септември 2013 г., че е „дълбоко загрижен по повод на честите нарушения на човешките права на журналистите и злоупотребите с тях, вкл. чрез убийства, мъчения, принудително изчезване, произволно задържане, гонения, сплашване, заплахи и други форми на насилие, както и чрез мерки като наблюдение, претърсване и изземване, насочени към възпрепятстване на дейността на журналистите.”

» Това положение е неприемливо и очевидно нарушава чл.10 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), който гарантира правото на свобода на изразяване и информация.

» Държавите са задължени да защитават основните права на всеки човек: правото на живот и абсолютната забрана на мъченията, които не са оправдани в нито една ситуация, както и на правото на свобода и сигурност, правото на уважение към личния и семейния живот, дома и кореспонденцията, свободата на мисълта, съвестта и религията и свободата на събиране и сдружаване, уредени от Европейската конвенция за правата на човека.

» Европейският съд за правата на човека многократно е постановявал, че е нужно държавите да създават благоприятна среда за участието на всички хора в обществените дебати, която им дава възможност да изразяват мненията и идеите си, без да се страхуват за това. Нещо повече – съдът е установил, че държавите трябва не само да се въздържат от намеса в индивидуалната свобода на изразяване, но също съгласно позитивното задължение, което тежи върху тях, да защитават правото на хората на свобода на изразяване срещу заплахи от атаки, идващи и от отделни лица, чрез ефективна система за защита.

» Неуспехите на правоприлагащите и съдебните органи да разследват ефективно и да преследват отговорните лица за случаите на атаки срещу журналисти, извършвани от държавни служители или от представители на недържавния сектор, подхранват обществен климат на безнаказаност, който може да доведе до нови атаки и до подкопаване на върховенството на закона.

» Свободата на изразяване не може да се утвърждава без свободни, плуралистични и независими медии и свободното упражняване на журналистическите свободи като средство за формирането на мнения, идеи и решения. Журналистите служат на цялото общество и най-широко на демокрацията, тяхната роля е да споделят информация и идеи от обществен интерес и тази мисия изисква специална защита. Свободата на изразяване също е жизненоважна за защита на другите човешки права.

» Определението на понятието журналист може да се променя според страните в зависимост от националното законодателство или практиката по въпроса. Докато чл.10 ЕКПЧ се прилага по отношение на всеки, въз основа на него Европейският съд за правата на човека допуска дори по-силна защита за журналисти и други, които съобщават информация и новини в обществен интерес. Съответните добри практики в някои държави-членки включват специална правна защита за журналистите, например относно поверителността на източниците или на техните материали или разследвания. В някои случаи насилието срещу журналистите се приема за квалифицирано нарушение и води до по-високи наказания.

» Още повече, че през 2011 г. Комитетът на министрите препоръча ново, широко понятие за медиите, което да обхване всички участници в създаването и разпространението до възможно най-големи групи от хора на съдържание, което включва информация, анализи, коментари и мнения. Комитетът на министрите също приема, че за някои цели привилегии, които нормално се признават на журналистите, могат да бъдат разширени, за да обхванат и други участници, които биха могли да не бъдат напълно квалифицирани като медии, например (индивидуалните блогъри), като взема предвид до каква степен подобни участници могат да се смятат за част от медийната екосистема и допринасят за разгръщане на функциите и ролята на медиите в демократичното общество. Комитетът на министрите препоръча и степенуван подход, който да се възприеме по отношение на безопасността и защитата на различните медийни участници.

» Въпреки ангажиментите на държавите-членки към ЕКПЧ и към начинанията за полагане на по-големи усилия в този смисъл авторитетни доклади на органите на ООН, на Съвета на Европа, на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), на гражданското общество и професионалните кръгове представят неопровержими доказателства, че журналистите в някои части на Европа все още са мишена на непрекъснати физически атаки, сплашване и други форми на тормоз поради медийната им дейност.

Предвид на тази тревожна ситуация:

- (а) Потвърждаваме, че заплахите срещу свободата на изразяване и сигурността на журналистите трябва да бъдат уреджани като приоритетни от държавите-членки на Съвета на Европа;
- (б) Осъждаме дълбоко физическите атаки и насилието, сплашването, неправомерното ползване на сила от държавите, което включва незаконното наблюдение на комуникацията и други форми на тормоз над журналистите, както и над други, които участват в направляването на обществените дебати и във формирането на обществено мнение, като упражняват правото си на свобода на изразяване и информация;
- (в) Решаваме да предприемем всички подходящи стъпки, за да осигурим закрилата на журналистите, по-специално като превантивни мерки ефективно разследване;
- (г) Ангажираме се да допринесем за затвърждаване на съгласуваните международни усилия, насочени към разширяване на защитата на журналистите, по-точно в рамките на Плана за действие относно безопасността на журналистите и темата за безнаказаността на ООН, който има връзка с Резолюция 21/12 относно сигурността на журналистите на

Съвета за човешките права и стремежите в този смисъл на регионални организации като ОССЕ и Съвета на Европа, както и на професионални и неправителствени организации, насочени към по-голяма защита на журналистите;

(д) Приканваме Комитета на министрите да работи в сътрудничество с други институции на Съвета на Европа, вкл. и с Комисаря за човешките права и с Парламентарната асамблея, като:

- разработи насоки за защита на журналистиката и сигурността на журналистите и на други, които извършват журналистическа дейност или изпълняват функции на обществен пазител с оглед хармонизирането на правните рамки, практиката и правоприлагането на национално равнище, вкл. и относно позитивните задължения, установени от Европейския съд за правата на човека;
- засили действията си за прилагането на норми и добри практики, като ги обедини със съответните усилия на държавите и със сътрудничеството в рамките на програмите на Съвета на Европа за техническа помощ и друга дейност;
- проучва развитието по темата в държавите-членки, обменяйки и разпространявайки информация за спешни случаи и проблеми, засягащи сигурността на журналистите и други сериозни заплахи за свободата на изразяване и предлага начини за обезщетяване, когато е необходимо;
- се занимава със специалните предизвикателства и заплахи, с които се сблъскват жените журналисти в процеса на работата си;
- внимателно разглежда в светлината на нормите на Съвета на Европа относно медийния плурализъм и разнообразието на медийното съдържание въпроси, които се отнасят до цифровата конвергенция, свързаната телевизия и други нови явления, отнасящи се до предаването на съществено медийно съдържание или информация и в този контекст изследва ролята на обществените медии и на медиите на общностите.